

BEYCELİ KÖYÜNDE BAYRAM

Zeki Sarıhan tarafından yazıldı.

Salı, 29 Eylül 2015 07:20 -

Fatsa'nın Beyceli köyünde Ramazan ve Kurban Bayramı kutlamaları önce erkekler tarafından cami avlusunda bayram namazından sonra, sonra da köy içinde evler gezilerek kutlanır. Bu köydeki bayram kutlamaları bazı bakımdan diğer yerlerdeki kutlamalardan farklılık gösterir.

30-35 yıl öncesine kadar namazdan sonra caminin avlusunda bazı kişilerin evlerinden tepsiler içinde getirip yere koyduğu böreklerin çevresinde toplanılırdı. Yalnız, böreklerden biri özel olarak bir oyun için getirilmiş olurdu. Bu böreği, birisi alır kaçardı. Bazıları onun peşine düşer, elinden böreği kapmaya ve yemeye çalışırdı.

Bu iş bitince şimdi de devam etmekte olan tören uygulamasına göre, sıra el öpmeye gelir. Köyün en yaşlısı ceviz ağacının dibinde durur, yaşı ondan sonra gelen, ilk duranın elini sıkarak yanına dikilir. Bu böyle devam eder, çocuklara varıncaya kadar bütün köylüler, avluda akıp giden bir halka oluştururlar. Büyüklere eli öpülür. Bu öpmelerden bazı insanların ellerinin sırtı ıslanır. Bir kısmı da tevazu gösterip ellerini öptürmezler. Bu bayramlaşma sırasında durup iki kelime konuşacak bir zaman aralığı olmaz, yalnızca “*Sen kimin oğlusun?*” gibi bir soru sorulup yanıtı alınır. El öpenler bunda yeterli hızı gösteremezse sırada boşluk doğar.

En başta durmak, her halde pek istenen bir şey de değildir, çünkü ölüm sırasının da ona geldiğine işaret eder bu! İlk başlardaki yaşlıların kaderlerine razı olan bir tedirginlik duydukları hissedilir.

El öpme töreninden sonra:

— *Ala ala heeeey!*” diye bir bağırtı duyulur. Bu “Kale kale” yapmaya sıra geldiğini anlatır. Kale Kale şudur: Orta yaşlı erkeklerden sekizi, onu elleriyle birbirlerinin omzuna veya beline sıkı sıkı tutunarak bir halka oluştururlar, o kadar genç de bunların omuzlarına atlayarak ikinci bir halka oluştururlar. Yukarıdakilerin iki ayağı, iki ayrı insanın omzuna basmış olur.

BEYCELİ KÖYÜNDE BAYRAM

Zeki Sarıhan tarafından yazıldı.

Salı, 29 Eylül 2015 07:20 -

Alttakiler yavaş yavaş halkayı bozmadan yürümeye başlarlar, bir taraftan da hep bir ağızdan köy türküleri söylerler. Yerde ellerinde çubuklar olan birkaç kişi, kalenin düzgün yürümesi için alttakilerin ve üsttekilerin kalçalarına çubuklarla vururlar. Kale bazen çabuk yıkılır, bazen de on beş yirmi adım yürümüş olur.

Bu oyun çok görkemlidir. Bundan sonraki kısım da oldukça eğlencelidir. Kaleden ilk kim düşmüşse yakalanarak yere yatırılır, topuğuna bir urgan bağlanır. Urganın bir yanı uzun, bir yanı kısa olur. Uzun olan ipin ucundan düşenin altında durmuş olan tutar ve yerde yatanı korumaya, kısa yanını yakalayabilen yerdekini sürüklemeye çalışır. Bekçi olan ona yetişir ve tepmeyi başarırsa bu kez tepilen kişi yere yatırılır, aynı biçimde onu sürüklemek isteyenlerle sürükletmemek isteyen arasında için mücadele verilir.

Sürükleme işi, avlunun ucunda ve caminin dibindeki çeşmeye ve onun aktığı gölete kadar sürer, burada sürüklenen adamakıllı ıslatılır. Uzun süre ilk o düşsün düşmesin Hatiboğlu Veli'yi yakalayıp yere yatırmak ve sürükleyip ıslatmak âdet olmuştu. Saf ve temiz kalpli olan Veli de buna itiraz etmez, belki de köy geleneğinde böyle demirbaş bir yeri bulunmasından zevk alırdı. Gerek halka olup bayramlaşmak, gerek börek kapma, kale kale eğlencelerinin ne zaman gelenek haline geldiğini kimse bilmiyor. Bazı bayramlarda burada güreş de tutulurdu.

Bu gelenekler, 1970'li yıllardan sonra tavsadı. Börek kapma ve kale kale, hele ıslatmadan vazgeçildi. Yalnız el öpme kaldı. Son zamanlarda köyün dışarıdaki gençleri bu gelenekleri yeniden canlandırmaya uğraşılıyor. Kale Kaleler yeniden kuruluyor. İki yıldır Ramazan Bayramında cami avlusunda Kültür Şenliği yapılıyor ve eski geleneksel oyunlar canlandırılmaya çalışılıyor. Başta İstanbul olmak üzere uzakta bulunanlar bayramlarda köye koşuyor.

CEVİZLİ UN HELVASI

Camideki töreni bitirip dağıldıktan sonra sıra evlerdeki kadınlarla bayramlaşmaya gelir. Erkekler,

BEYCELİ KÖYÜNDE BAYRAM

Zeki Sarıhan tarafından yazıldı.

Salı, 29 Eylül 2015 07:20 -

kendi evlerindeki kadınlarla bayramlaştıktan ve sabah kahvaltısını yaptıktan sonra mahalleye çıkar. Bazen kapıdan bayramlaşılır, bazen içeri girip biraz oturulur, camiye gelememiş olan erkeklerin ve yaşlılarından başlayıp kadınların elleri öpülerek bayramlaşılır. Onlar da el öpenlerine genellikle bir ikramda bulunurlar. İkram edilen şey geleneksel olarak un helvasıydı. Geceden pekmezle kavrulan un top top helva yapılır, bu helva dilimlenerek ikram edilirdi. 1970'li yıllarda köylünün alım gücü arttığında onun yanında ve onunla birlikte şeker, baklava, çikolata, börek gibi şeyler de ikram edilmeye başlandı. Her evin bu konuda bir hazırlığı bulunur. (Daha sonraki yıllarda biz köye bayrama gidememişsek, annem Ankara'lara bir gelenle bize o un helvasından birkaç top gönderirdi. Ben onunla çocukluğumun damak zevkine kavuşurdum) Köylü kadınlar da mahalledeki bu bayramlaşmaya gezerek katılırlar. İlk günkü bayramlaşma bittikten sonra yaşlılar da birbirlerine giderler. Diğer mahallelerde, hatta yakın köylerde olan akrabaların yanına gidilir.

Yaz günleri iş güç vaktidir. Tarla-tapan işleri bekletmeye gelmez. Bayram günleri bile, hele bayram fındık toplama zamanına rast gelmişse öğleden sonra bile işe gidilir.

Köylülerin bayrama hazırlık olsun diye, belki bir çift çoraptan başka giysi aldıklarını hatırlamıyorum. Kuşkusuz, temiz ve yeni olan neleri varsa onları giyerlerdi, anneler, üstümüze çeki düzen verirlerdi ama birbirlerine gösterecekleri başka bir şey için hazırlık yapmazlardı.

30-40 yıl öncesine kadar, kurban kesmek ancak birkaç ailenin harcıydı. Köylünün refah düzeyi arttıkça diğerleri de bundan geri kalmamaya çalışıyor. 7 aile bir olup bir büyük baş hayvan kesenler de var. Kurban kesmek bir statü göstergesi olmuş...

Büyük şehirlerde bayramın tadı mı var? Bayram dediğin köylerde olur.

Bayramda gidecek bir köyü, elini öpeceği bir anası olmayana acıyın... (25 Eylül 2015)

BEYCELİ KÖYÜNDE BAYRAM

Zeki Sarıhan tarafından yazıldı.
Salı, 29 Eylül 2015 07:20 -

Fotoğraf, 2013'te Beyceli Merkez Camii'nde bayramlaşma töreninden bir kare.